

Idrottskorruption

Fenomenrapport

Polisen

Diariennr A488.993/2023

Saknr 499

Datum 2023-08-25

Version 01.00

Informationsklass Öppen

Nationella operativa avdelningen, Underrättelseenheten

Idrottskorruption

Innehåll

1	Sammanfattning	3
2	Inledning.....	4
2.1	Metod.....	4
2.2	Begrepp.....	5
2.2.1	Organiserad brottslighet	5
2.2.2	Fotbollsagent och förmedlare	5
2.2.3	Oseriös förmedlare	6
2.2.4	Matchfixning	6
2.2.5	Spelfusk.....	6
2.2.6	Neobanker	6
3	Spelmarknaden och spelbolag	6
4	Idrottskorruptionens brottsupplägg	7
4.1	Matchfixning.....	7
4.1.1	Brottsupplägg	8
4.1.1.1	Rekrytering.....	8
4.1.1.2	Överenskommelse, kontrakt eller avtal	9
4.1.1.3	Spelmarknad.....	9
4.1.1.4	Transaktion.....	10
4.1.2	Utnyttjade sårbarheter	10
4.1.3	Brottsvinster	11
4.2	Oseriös förmedlarverksamhet.....	11
4.2.1	Brottsupplägg	11
4.2.1.1	Tillgång till agent eller förmedlare med licens.....	12
4.2.1.2	Mottaglig målgrupp och talanger	13
4.2.1.3	Kontrakt och avtal	13
4.2.1.4	Transaktion och ekonomisk brottslighet	14
4.2.2	Utnyttjade sårbarheter	15
4.2.3	Brottsvinster	15
5	Bedömning.....	15
5.1	Nya lagar och regler.....	17
5.2	Bedömning matchfixning	18
5.3	Bedömning oseriös förmedlarverksamhet	18
6	Rekommendationer	18

1 Sammanfattning

Rapporten *Idrottskorruption* är en fenomenrapport som syftar till att öka Polismyndighetens och andra samverkansparters kunskap om hur aktörer inom den organiserade brottsligheten i Sverige bedriver kriminell verksamhet inom idrotten kopplat till korruption och vilka sårbarheter som nyttjas för att kunna genomföra brotten.

Idrottskorruption förekommer i Sverige framförallt i form av matchfixning kopplad till spelmarknaden och oseriös förmedlarverksamhet av spelare. Idrottskorruptionen bygger på att relationer vidmakthålls över tid. Därutöver krävs personer mottagliga för korruption. Mottagligheten är en sårbarhet som utnyttjas av kriminella både vid matchfixning och förmedlarverksamhet.

Den organiserade brottsligheten tar mark inom idrotten och utgör ett växande samhällsproblem. Idrottsrörelsen är en positiv kraft i samhället som engagerar många och står för värden som integritet, laganda och rent spel. När företrädare för idrottsrörelsen bryter mot dessa värden kan det bidra till att underminera dem men även samhället i stort.¹

Idrottskorruptionen bedöms vara i ett expansivt skede. Den är idag framförallt koncentrerad till storstadsregionerna men en spridning kommer sannolikt ske till mindre orter i landet. Avseende matchfixning bedöms lägesbilden sannolikt förbli oförändrad i stort på såväl kort som lång sikt. Eventuellt kommer en ökande trend inom matchfixning att synas framåt men då sannolikt på grund av att fler fall anmäls eller identifieras i takt med att kunskapen om fenomenet ökar. Avseende oseriös förmedling kan en ökande trend skönjas på lång sikt där aktörerna utökar verksamheten genom att söka sig längre ner i divisionerna och till klubbar utanför storstadsregionerna. Även det ökande intresset för, samt den ekonomiska tillväxten kring, damfotboll riskerar att öka intresset hos oseriösa förmedlare framåt.

Sammantaget möjliggör rådande tystnadskultur, brist på öppenhet och transparens mellan klubbar samt brist på ansvarsutkrävande att organiserad brottslighet utökar sina marknadsandelar inom idrotten. Nationella aktörer på området har stor påverkan på utvecklingen och dessa bör därför fördjupa sin samverkan för att öka den gemensamma förmågan att agera brottsförebyggande mot problemen. Det är också av central vikt att fortsätta agera

---

¹ Brottsförebyggande rådet (2015) Matchfixning – Manipulation av matcher och spelmarknad (Rapport 2015:18), sid 12.

brottsförebyggande på den internationella spelmarknaden då den har mycket stor påverkan på utvecklingen i Sverige.

2 Inledning

Rapporten Idrottskorruption är en fenomenrapport som syftar till att öka Polismyndighetens och andra samverkansparters kunskap om hur aktörer inom den organiserade brottsligheten i Sverige bedriver kriminell verksamhet inom idrotten kopplat till korruption och vilka sårbarheter som nyttjas för att kunna genomföra brotten.

Rapporten innefattar även rekommendationer avseende brottsförebyggande åtgärder som polisen och övriga samhällsaktörer behöver vidta för att vända den negativa utvecklingen avseende idrottskorruption.

2.1 Metod

Inom idrottskorruptionen följs utvecklingen i de delar där det finns koppling till organiserad brottslighet avseende:

- matchfixning
- oseriös förmedlarverksamhet

Underrättelseenheten vid Noa arbetar tillsammans med lokalpolisområden samt andra rättsvårdande myndigheter för att inhämta information kring idrottskorruption. Arbetet bedrivs till stor del inom ramen för Europol²- och Interpol³-samarbetet eftersom det finns internationella kopplingar inom den illegala spelmarknaden och den oseriösa förmedlarverksamheten.

Utifrån den inhämtning som gjorts för denna rapport har vissa modus inom fenomenet idrottskorruption identifierats. Slutsatserna ska dock inte uppfattas eller tolkas som en realitet för hela idrottsrörelsen då det endast är en begränsad del inom idrotten och ett fåtal bekräftade aktörer som har koppling till kriminella nätverk som bedriver organiserad brottslighet.

För att beskriva brottsuppläggen för matchfixning och oseriös förmedlarverksamhet aktörer inom de kriminella nätverken använder sig av barriärmodellen använts som analysverktyg. Barriärmodellen har sitt ursprung i det arbete som bedrivits inom ramen för European Network on the

---

² AP Corruption, Europol

³ Anti Match-fixing Taskforce (IMFTF), Interpol

Administrative Approach tackling serious crime (ENAA).⁴ Modellen beskriver brottslighet som en process och identifierar de olika steg som behöver tas för att fullborda brott och uppnå vinst. Avsikten är att identifiera var samhällsaktörer har möjlighet att i brottsförebyggande syfte sätta upp straffrättsliga och administrativa barriärer mellan de olika processtegen för att förhindra eller försvåra fullbordat brott och att brottsvinster uppstår.

2.2 Begrepp

I denna fenomenrapport återkommer ett antal begrepp gällande idrottskorruption med koppling till organiserad brottslighet. Nedan följer en definition av dessa.

2.2.1 Organiserad brottslighet

Denna rapport utgår huvudsakligen från EU:s definition av organiserad brottslighet.⁵

En strukturerad sammanslutning, som har inrättats under en tid, av mer än två personer som handlar i samförstånd för att begå brott som bestraffas med frihetsberövande eller en frihetsberövande säkerhetsåtgärd på maximalt minst fyra år eller en strängare sanktion, för att direkt eller indirekt erhålla ekonomiska eller materiella fördelar.

Utifrån det material som analyserats framträder flertalet av dessa kriterier för organiserad brottslighet.

2.2.2 Fotbollsagent och förmedlare

En fotbollsagent eller förmedlare är enligt Svenska Fotbollförbundets (SvFF) tolkning en person som biträder en förening eller spelare vid förhandlingar, introducerar en spelare till en förening eller på annat sätt skapar förutsättningar för en spelarövergång. Samma sak gäller om man introducerar en förening för en spelare. Den 15 juni 2018 trädde det nya regelverket för förmedlare i kraft. I december 2022 beslutade FIFA om nya, tvingande, regler för fotbollsagenter/förmedlare (FIFA Football Agent Regulations, ”FFAR”). De nya reglerna innebär bland annat att det från och med den 1 oktober 2023 blir obligatoriskt att ha en FIFA-licens för att få arbeta som agent.

---

⁴ ENAA (202). 3rd EU Handbook on the administrative approach in the European Union. Brussels: ENAA

⁵ RÅDETS RAMBESLUT 2008/841/RIF av den 24 oktober 2008 om kampen mot organiserad brottslighet, artikel 1 p 1.

Föreningar, spelare och tränare får från och med detta datum endast anlita agenter med licens.

2.2.3 Oseriös förmedlare

Begreppet oseriös förmedlare innebär att en person agerar förmedlare eller agent men är olicensierad. Personen vill inte förekomma på dokument, synas på bild eller framträda öppet under förmedlingsprocessen.

2.2.4 Matchfixning

Matchfixning innebär manipulation av matchresultat eller matchhändelser i vadållningssyfte.

2.2.5 Spelfusk

Spelfusk kriminaliserades 1 januari 2019 och innebär att den som otillbörligen vidtar en åtgärd som är ägnad att påverka utgången av ett spel som omfattas av licenskrav kan dömas för spelfusk till fängelse i högst två år. Syftet är att beivra otillbörlig påverkan av utgången av spel för ekonomisk vinning. Åtgärder som endast syftar till att vinna idrottsliga fördelar är inte straffbart.

2.2.6 Neobanker

En neobank är en digital bank där användaren kan utföra alla sina tjänster via en mobilapp eller genom ett webbgränssnitt. Framväxten av neobanker har ökat under senare år och deras tjänster är attraktiva för kriminella aktörer som utnyttjar dessa för transaktioner såväl nationellt som internationellt.

3 Spelmarknaden och spelbolag

Korruptionen inom idrotten är mest utbredd inom fotbollen. Bettingverksamhet bedrivs såväl på den nationella som internationella spelmarknaden. Trots att spel om pengar är förbjudet i stora delar av Asien, så är Asien världens största spelmarknad där det erbjuds höga odds, höga insatser samt generösa spelgränser. ”Majoriteten av den misstänkta bettingverksamheten sker via den asiatiska spelmarknaden som saknar den reglering och de rapporteringsmekanismer som finns på andra marknader i Europa och Nordamerika. Aktörer bakom matchfixning känner till denna svaghet och utnyttjar den”.⁶

⁶ 2023-07-20 <https://www.dn.se/sport/60-procent-av-spelet-pa-svensk-fotboll-sker-i-asien/>

Det innebär att marknaden är anonym och därmed saknar insyn eftersom det är en illegal marknad. Europeiska spelbolag anpassar sina odds efter den asiatiska spelmarknaden för att kunna konkurrera om insatserna.

Historiskt har Sverige ansetts vara fritt från matchfixning vilket lett till att den svenska fotbollen tilldragit sig ett oproportionerligt stort internationellt intresse jämfört med övriga länder i Europa. Det är i synnerhet sommarsäsongen som är mest intressant, då övriga Europa har speluppehåll i sina ligor vilket gör att svenska matcher får en väldigt hög andel utländskt spel.

”Över 60 procent av spelet på svensk fotboll beräknas ske i Asien. Andelen är särskilt hög på division 1 och 2 samt ungdomsserier. Totalt uppskattas spelet på svensk fotboll ha omsatt drygt 80 miljarder kronor under 2022, drygt 50 av dessa miljarder satsades hos spelbolag i Asien”.⁷

4 Idrottskorruptionens brottsupplägg

I avsnittet presenteras resultatet av analysen enligt barriärmodellen avseende brotten matchfixning och oseriös förmedlarverksamhet.

4.1 Matchfixning

Manipulerade matcher, matchfixning, tros ha varit relativt ovanliga fram till början av 2000-talet. År 2013 fick Lotteriinspektionen⁸ i uppdrag av regeringen att utreda förekomsten av spelrelaterade uppgjorda matcher och liknande företeelser i Sverige samt att kartlägga åtgärder som vidtagits inom idrottsrörelsen och spelmarknaden. Slutsatsen av uppdraget blev ett konstaterande kring att det behövs mer forskning om vilka typer av brott och vilka aktörer som kan kopplas till manipulerade matcher.

År 2012 inkom den första polisanmälan till svensk polis om en misstänkt manipulerad svensk fotbollsmatch. I nuläget är det bekräftat att det bedrivs matchfixning nationellt samt internationellt och att det har skett över tid. Det är aktörer i Sverige med internationella kontakter, och med stor omsättning på både den nationella samt internationella spelmarknaden som ligger bakom uppläggen. Dessa aktörer har kontakter med kriminella nätverk som bedriver organiserad brottslighet.

⁷ 2023-07-20, <https://www.dn.se/sport/60-procent-av-spelet-pa-svensk-fotboll-sker-i-asien/>

⁸ 2023-12-17, Redovisning av regeringsuppdrag uppgjorda matcher. Lotteri Inspektionen Diarienummer:13Li871

4.1.1 Brottsupplägg

För matchfixning har fyra olika steg identifierats som är centrala för att brottsupplägget i sin helhet ska kunna genomföras och generera vinst. En förutsättning för att vinst uppstår är att stegen genomförs i angiven följd. Behovet av stödaktiviteter är beroende av uppläggets utformning och ökar ju mer avancerade och omfattande uppläggen är. De fyra olika stegen är:

- Rekrytering av spelare, domare eller ledare
- Överenskommelse, avtal eller kontrakt
- Spelmarknad
- Transaktion

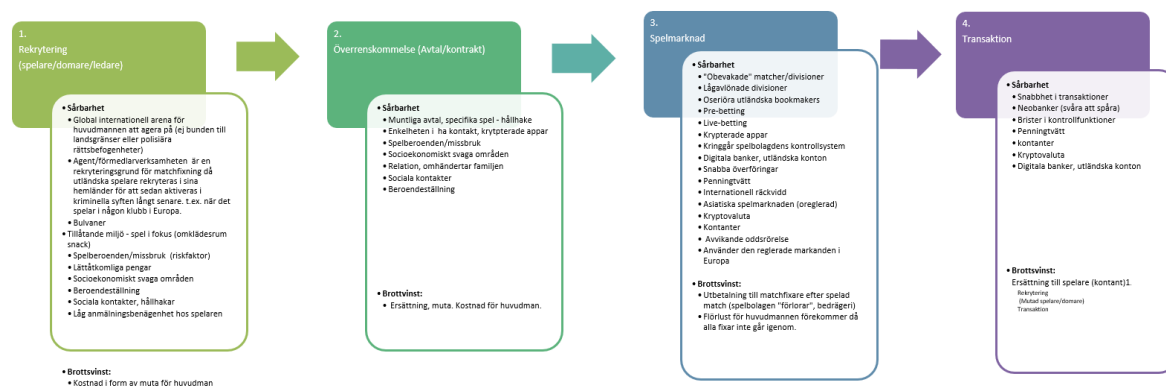

Bild 1. Barriärmodellen för matchfixning

4.1.1.1 Rekrytering

Grundupplägget inom matchfixning – att manipulera matchresultat i vadhållningssyfte - är olagligt i sin helhet. Försök till brott uppstår redan vid första steget, rekrytering. Huvudmannen, som oftast är en tongivande aktör med koppling till ett kriminellt nätverk, nyttjar sina kontakter och rör sig i de miljöer där den potentiella spelaren vistas i för att skapa en relation. Det är främst spelare i ett lag med avgörande positioner för matchresultatet såsom backar och målvakter som rekryteras, men även domare och ledare. Huvudmannen rekryterar flera spelare till sitt "stall" till specifika matcher och gör sig på så sätt inte beroende av enskilda spelares förmåga eller möjlighet att manipulera ett matchresultat.

Dagens digitalisering och lättillgängliga kontaktuppgifter förenklar för huvudmannen att skapa kontakt och att snabbt och enkelt kommunicera med spelaren. Genom exempelvis mutor, utpressning eller hot knyter huvudmannen spelaren till sig.

Rekrytering av spelare är mer vanligt förekommande i områden där socioekonomiska utmaningar är framtonade. I dessa områden söks spelare som är mottagliga för rekrytering aktivt upp av aktörer bakom matchfixning. Det är vanligt att det förekommer spelberoenden hos spelare vilket är en sårbarhet som nyttjas vid rekryteringen. Det förekommer även att den rekryterade spelaren själv initierar kontakt med huvudmannen för att erbjuda sig att fixa matcher mot ersättning.

I rekryteringssteget uppstår inte någon ekonomisk vinning för huvudmannen utan det uppstår snarare en kostnad då denne investerar i spelaren genom exempelvis mutor i form av gåvor och kontanter eller löften om andel i den kommande vinsten.

4.1.1.2 Överenskommelse, kontrakt eller avtal

När huvudmannen har knutit till sig spelaren genom mutor, blivit lovad framgång och skapat en relation upprättas en informell överenskommelse eller avtal mellan huvudmannen och spelaren. Spelaren får tydliga instruktioner om önskat matchresultat. I detta läge är det svårt för spelaren att dra sig ur och situationen försvåras för spelaren när det finns ett spelberoende med i bakgrunden där skulder genererats. Huvudmannen kan själv, eller via en bulvan, ge information till spelaren om specifika spel och resultat som spelaren ska åstadkomma för att resultatet ska rendera i bättre odds för huvudmannen. Det förekommer även att huvudmannen eller bulvanen ger instruktioner i realtid under själva matchen.

4.1.1.3 Spelmarknad

Grundförutsättningen för hela upplägget är att det finns en spelmarknad där matchen och spelresultatet kan manipuleras av spelaren. Enligt uppgifter inhämtade via Interpol samt Europol används även spelkonton på spelsidor som en plats att förvara pengar och i ett senare skede fördela pengar. Detta då händelserna endast kommer synas som transaktioner från ett spelkonto vilket sällan flaggas av banker. Matchfixarna opererar på en internationell arena och är inte bundna av landsgränser och marknaden att agera på är stor. Det förekommer både pre-betting och live-betting och ju närmare matchdagen, samt på själva matchdagen, ökar aktiviteten i kommunikationen mellan huvudmannen, bulvanen och spelaren. Ett vanligt förekommande kommunikationssätt mellan huvudmannen och bulvanen, men även i kommunikation med spelaren är krypterade chattar. I krypterade chattar diskuteras även odds och upplägg och vilka spelbolag som ska användas. Telefonsamtal som innefattar viktiga avhandlingar genomförs via krypterade appar för att undkomma avlyssning och minimera risken att bli upptäckt.

4.1.1.4 Transaktion

Transaktioner mellan huvudmannen, bulvanen och spelaren samt huvudmannen och kriminella nätverk sker via bland annat neobanker. Digitala transaktioner är effektiva och gränsöverskridande och leder till att kriminella aktörer kan agera delvis dolt.

4.1.2 Utnyttjade sårbarheter

Sårbarheter hos individer och i samhället utnyttjas systematiskt för att brottet ska fullbordas och generera brottsvinster. Det är enkelt för en spelare att snabbt tjäna extra pengar och ofta finns ett spelberoende med i bakgrunden som påtryckningsmedel.

Det är bekräftat att matchfixning förekommer i de högsta ligorna samt på landslagsfotboll internationellt. Den vanligaste matchfixningen på denna nivå är spot-fixning alltså att delmoment i matchen fixas, som exempelvis gula och röda kort eller hörnor, men även direkt avgörande resultat förekommer. Det är emellertid vanligast att matcher manipuleras i lägre divisioner där kontrollen brister och intresset är lägre från både allmänhet och media. Det är även vanligt förekommande att matcher vars resultat saknar betydelse i divisionen manipuleras.

Även spel på enskilda händelser i matchen är vanligt förekommande, såsom gula och röda kort samt hörnor, även om dessa inte påverkar själva matchresultatet. Manipulation av händelser kan vara ett första steg för en spelare att börja med matchfixning, då det inledningsvis kan upplevas som oskyldiga handlingar. Huvudmannen får dock en fördel och kan använda detta mot spelaren i ett senare skede för att genom hot och utpressning tvinga till sig vidare matchfixning.

Det är i regel svårt att bevisa att ett matchresultat manipulerats av en spelare då korruptionsbrott är svåra att utreda. Det behöver inte alltid röra sig om otillbörlig påverkan utan det kan handla om vänskapskorruption där den otillbörliga förmånen snarare är ett tack för gammal vänskap eller en slags inteckning för framtiden. I en sådan situation blir den otillbörliga förmånen oklar och svår att konkretisera.

De mest organiserade aktörerna utnyttjar kontakter såväl nationellt som internationellt och då framförallt kontakter med ingångar till den asiatiska

spelmarknaden. Dagens digitalisering möjliggör effektiva kontaktvägar och kommunikation via krypterade chattar mellan de inblandade aktörerna.

Spelbolag och spelformer utnyttjas av de kriminella nätverken för att maximera vinster och samtidigt minimera upptäcktsrisken. Det förekommer möjliggörare i form av långivare, personer med spelkonton och personer som placerar insatser eller tar ut vinster.

4.1.3 Brottsvinster

När spelresultaten genom manipulation har förbättrat oddsen för huvudmannen uppstår brottsvinster. Det är i sista steget, när spelresultatet har manipulerats, som brottsvinsten tillfaller huvudmannen. De vinster som uppstår återinvesteras i nya rekryteringar eller utgör insatser på spelmarknaden i penningtvättssyfte.

När spelaren lyckats genomföra manipulationen får denne betalt, troligen med vinster från annan brottslig verksamhet där pengarna sannolikt har tvättats på spelmarknaden. Utbetalningarna kan ske kontant eller med hjälp av digitala transaktioner.

4.2 Oseriös förmedlarverksamhet

Förmedlingen av fotbollsspelare såväl nationellt som internationellt är en sluten värld som bygger på pengar, förtroenden och kontakter. Det finns aktörer med tydlig koppling till svensk organiserad brottslighet som agerar som oseriösa förmedlare på den svenska marknaden. Det är bekräftat att oseriösa förmedlare främst riktar in sig på spelare i socioekonomiskt svaga områden, både unga talanger och etablerade spelare.

Det är främst ekonomisk brottslighet såsom skattebrott och penningtvätt som dominerar inom den oseriösa förmedlarverksamheten men det förekommer även annan brottslighet såsom hot och utpressning.

Förmedlarverksamhet är legal med regelverk kring hur verksamheten får bedrivas, men verksamheten blir illegal när oseriösa förmedlare med koppling till organiserad brottslighet på ett otillåtet sätt förmedlar spelare.

4.2.1 Brottsupplägg

Huvudmännen har som mål att kontrollera och vara delaktiga i så många delar av en spelarövergång som möjligt. Det har förekommit att etablerade

spelare kapats från sina ordinarie agenter genom påverkan. Huvudmännens brottsupplägg för en spelarövergång, som genererar vinster i form av arvoden från klubbar eller andel från spelarens arvode, kan beskrivas i sex olika steg:

- Tillgång till agent eller förmedlare med licens
- Mottaglig målgrupp eller talanger
- Kontrakt eller avtal
- Spelarövergång
- Transaktion och ekonomisk brottslighet

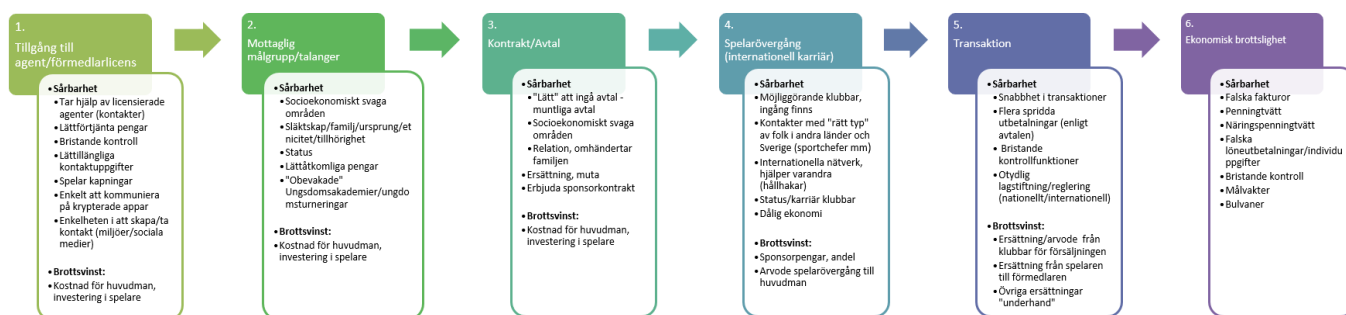

Bild 2. Barriärmodellen för förmedlarverksamhet

4.2.1.1 Tillgång till agent eller förmedlare med licens

En förmedlare eller fotbollsagent har till uppgift att biträda en förening eller spelare i förhandlingar, introducera spelare till en förening eller på annat sätt skapa förutsättningar för en spelarövergång. Dagens regelverk kräver att alla som vill arbeta som fotbollsagenter ska vara registrerade hos Svenska Fotbollförbundet (SvFF)⁹. Detta kringgås dock relativt enkelt genom att oseriösa förmedlare tar hjälp av licensierade förmedlare och agenter i upplägget. Hela förmedlingsprocessen hanteras av den oseriösa förmedlaren. Det är endast i slutfasen, vid kontraktsskrivning, som den licensierade agenten deltar i förmedlingsprocessen. Majoriteten av de oseriösa förmedlarna förekommer aldrig själva på några dokument vid en spelarövergång. Det är de licensierade agenterna som fakturerar klubbarna men det är den oseriösa förmedlaren som möjliggjort förmedlingen vilket klubbarna troligen är medvetna om. Den oseriösa förmedlaren tar de största riskerna i förmedlingsprocessen men sprider

⁹ Cirka 130 registrerade agenter hos Svenska Fotbollförbundet just nu - och totalt runt 400 agenter som på ett eller annat vis varit aktiva på den svenska marknaden sedan SvFF:s nuvarande regelverk trädde i kraft sommaren 2018.

Källa: <https://www.fotbollskanalen.se/allsvenskan/klubbledare-ser-ny-utmaning-pa-agent-marknaden-hanger-inte-alltid-med/>

aktivt sina risker och döljer sin medverkan genom att utnyttja licenserade agenter, använda utländska konton och kommunicera via krypterade kommunikationsmedel.

Det finns en tystnadskultur som genomsyrar förmedlarverksamheten där mellanhänder är en stor del i processen. Oseriösa förmedlare inom den organiserade brottsligheten söker sig aktivt till ungdomsturneringar och ungdomsakademier för att identifiera framtida talanger som kan ge bra avkastning.

Det är bekräftat att oseriösa förmedlare också har kontakter inom ungdomsakademier i syfte att påverka allt från tränarbeslut till styrelsebeslut. Påverkan riktas mot centrala nyckelfunktioner inom klubbar och föreningar där dessa pressas till att ta de beslut som gynnar de oseriösa förmedlarna. Detta sker ofta genom subtila hot samt intensiva påtryckningskampanjer som delvis ligger i gråzonen mellan det legala och illegala.

4.2.1.2 Mottaglig målgrupp och talanger

Hela upplägget i oseriös förmedling förutsätter att det finns en mottaglig målgrupp, i regel en spelare, men det kan även röra sig om en tränare eller en sportchef som den oseriösa förmedlaren knyter kontakt med och som bedöms möjlig att påverka.

Majoriteten av de klubbar i Sverige som utsatts för oseriösa förmedlare finns i anslutning till socioekonomiskt svaga områden varifrån många lovande spelare i Sverige kommer. Identifierade talanger söks upp av oseriösa förmedlare i syfte att knyta dem till sig. En spelare som förmedlas ung (under 18 år) är värd betydligt mer än en äldre spelare. Det är också ett medvetet val att rikta sig mot väldigt unga individer, eftersom de lättare kan värvas med löften om pengar och framgång.

I klubbarnas idrottsakademier i mer välbärgade områden sker inte uppsökande verksamhet i samma omfattning som i socioekonomiskt svaga områden. Troligen på grund av att spelare och föräldrar i välbärgade områden är svårare att påverka.

4.2.1.3 Kontrakt och avtal

Den oseriösa förmedlaren har såväl medel som kontakter som möjliggör att en lovande spelare kan nå elitnivå, bli proffs och i vissa fall få en internationell karriär. Den oseriösa förmedlaren rör sig i spelarnas miljöer, bygger relationer med spelare och knyter till sig spelare genom löften om hjälp till

framgång, sponsorkontrakt och internationell karriär. Det krävs relativt små insatser för att värva rätt typ av spelare, och när spelaren väl är värvad används kunskaper om spelaren som påtryckningsmedel om denne vill dra sig ur. Den oseriösa förmedlaren kan även referera till etablerade framgångsrika spelare som förmedlaren värvat eller förmedlat vilket väger tungt för yngre oerfarna spelare. Det förekommer även att minderåriga talanger och deras föräldrar blir kontaktade av oseriösa förmedlare och mutas i syfte att förmedlaren ska bli spelarens agent i framtiden. De avtal som sluts inledningsvis är ofta muntliga.

4.2.1.4 Transaktion och ekonomisk brottslighet

Enligt praxis tar licenserade agenter och förmedlare en viss procent vid försäljningar av spelare. Branschpraxis inom legal förmedlingsverksamhet är 10 procent i kommission. De oseriösa förmedlarna tar upp till 30 procent i kommission vid en spelarövergång. Detta är något klubbarna är medvetna om men tyst accepterar eftersom en oseriös förmedlare genom sina tillgängliga kontakter och resurser kan höja marknadsvärdet på spelaren, vilket både klubben och den oseriösa förmedlaren tjänar på ekonomiskt.

När arvodet ska transfereras används en licenserad agent som avtalspart och arvodet för förmedlingen betalas ut till dennes konto trots att denne haft väldigt lite att göra med själva förhandlingsprocessen. Det är bekräftat vid flertal spelarövergångar att arvoden sedan slussas via konsultingbolag till konton i utlandet för att undgå beskattning i Sverige. Det är troligt att det i detta skede även förekommer penningtvätt i viss utsträckning eftersom stora belopp fördelas mellan den oseriösa förmedlaren och det kriminella nätverket runt denne. Det är bekräftat att det även förekommer skattebrott i uppläggen då både den oseriösa förmedlaren samt det kriminella nätverket medvetet undanhåller skatt. I det här ekonomiska skedet av brottsupplägget har de oseriösa förmedlarna i flera bekräftade fall haft tillgång till revisorer och företag samt samarbetspartners i utlandet.

Utöver de stora belopp en spelarövergång kan generera sker även transaktioner vid sidan om. Den oseriösa förmedlaren betalar ut ersättning och mutor till olika möjliggörare för att underlätta brottsupplägget. Dessa möjliggörare kan vara allt från individer som arbetar inom klubbar till förtrodda personer runt spelaren som är delaktiga i att påverka spelarens beslut att välja den oseriösa förmedlaren eller den klubb som ska presenteras som ett nästa steg i karriären.

4.2.2 Utnyttjade sårbarheter

En spelares vilja till framgång och internationell karriär utnyttjas av de oseriösa förmedlare som är inblandade i idrottskorruption. De unga spelarna ser ofta upp till sin agent oavsett om det är en oseriös eller licensierad förmedlare. Förmedlarna och deras nätverk betalar exempelvis för extra träningar och mat samt umgås med spelartalangerna och månar om deras familjer. Förmedlarna har djup kunskap om förortskulturen och vad som är viktigt för unga spelare i socioekonomiskt svaga områden och kan på så sätt positionera sig som förebilder. De spelare som har oseriösa förmedlare löper en stor risk att bli tvingade till matchfixning eftersom de hamnar i beroendeställning i förhållande till sin förmedlare.

Det är troligt att oseriösa förmedlare har hållhakar på nyckelfunktioner i klubbar som man tidigare bedrivit förmedling med vilket gör att problemet med oseriösa förmedlare inte alltid synliggörs eftersom alla inblandade varit delaktiga i upplägget.

4.2.3 Brottsvinster

Agent- och förmedlarverksamhet är en lukrativ bransch som omsätter 100-tals miljoner kronor i Sverige varje år och där insynen är begränsad. Ekonomiska transaktioner sker mellan klubbar och licensierade agenter, och bakom står oseriösa förmedlare med bolagsupplägg och tillgång till egna revisorer. Transaktionerna sker i viss mån till banker i utlandet. Detta gör det till en bransch dit kriminella söker sig för att tjäna och sannolikt även tvätta pengar.

Den oseriösa förmedlaren och dennes nätverk investerar i spelare genom t ex gåvor, kontanter, extra träningar och omhändertagande av spelarens familj. Vinst uppstår inte förrän förmedlingen är slutförd. Eftersom upplägget är organiserat och möjligheten till gedigna arvoden är stora vid avslutad förmedling samtidigt som upptäcktsrisken är låg är upplägget attraktivt. Eftersom huvudmannen ofta har flera förmedlingsprocesser på gång samtidigt återinvesteras vinst från slutförda förmedlingar i pågående förmedlingsprocesser.

5 Bedömning

Den organiserade brottsligheten tar mark inom idrotten, framförallt inom fotbollen, och utgör ett växande samhällsproblem. Idrottsrörelsen är en positiv kraft i samhället som engagerar många och står för värden som integritet, laganda och rent spel. När företrädare för idrottsrörelsen bryter mot dessa

värden kan det bidra till att underminera idrottsrörelsen men även medborgarnas förtroende för samhället i stort.¹⁰ Den svenska föreningsdemokratin är en viktig del av föreningars verksamhetsform. Det är föreningens medlemmar som väljer de representanter som styr föreningen genom röstning. I de fall där det finns medlemmar, styrelser och ledare som är påverkade av aktörer ingående i organiserad brottslighet utgör det ett problem även för den seriösa idrottsrörelsen.

Den tystnadskultur samt brist på öppenhet, transparens och ansvarsutkrävande som råder i branschen möjliggör för organiserad brottslighet att utöka sin verksamhet på spelmarknaden.

Korruption är en framträdande påverkansmetod vid matchfixning och förmedlarverksamhet. Möjligheten till korruption bygger på att relationer vidmakthålls och består över tid. Mottaglighet för korruption hos enskilda individer är en sårbarhet som utnyttjas av kriminella aktörer både vid matchfixning och förmedlarverksamhet.

Idrottkorruption bedöms befinna sig i ett expansivt skede. Det är framförallt inom spelmarknaden och förmedlarverksamheten som idrottkorruption förekommer. Det kommer sannolikt att ske en spridning från storstadsregionerna ut till mindre orter i landet. Det kan skönjas en trend där idrottkorruption normaliseras och att den tystnadskultur som råder leder till att arbetet mot idrottkorruption försvåras.

Aktörerna bakom idrottkorruption ingår i kriminella grupperingar som även bedriver annan brottslig verksamhet såsom vapen- och narkotikabrott. Kriminella aktörer återfinns i klubbledningar där matchresultat kan påverkas genom systematisk värvning av spelare som kan korrumpas. Mellan en klubbverksamhets olika delar råder fri ekonomisk rörlighet och sannolikt finansieras de delvis genom intäkter från illegal verksamhet i utbyte mot avkastning på spelmarknaden.

Det finns troligen personer med ledande befattningar inom klubbar och föreningar som agerar eller har agerat tillsammans med kriminella aktörer. Det innebär att det finns hållhakar som förstärker tystnadskulturen. Nationellt finns det inom idrotten upparbetade forum för dialog mellan klubbar och föreningar men förtroendet brister på många håll.

---

¹⁰ Brottsförebyggande rådet (2015) Matchfixning – Manipulation av matcher och spelmarknad (Rapport 2015:18)

Oseriösa förmedlare bidrar till att förvärra problemet ytterligare. Många klubbar och föreningar bedöms sakna förtroende för varandra och har inte en öppen dialog kring idrottskorruptionen vilket riskerar att hämma samverkan mot problemet. Övriga aktörer på marknaden såsom spelbolag och förbund fokuserar på matchfixning och inte oseriös förmedlingsverksamhet.

5.1 Nya lagar och regler

Regleringen kring förmedlarverksamheten har kantats av förändringar. Tidigare har det funnits internationella regler som har upphört att gälla. Svenska Fotbollförbundet har då hanterat agent- och förmedlarfrågan genom egen reglering. I december 2022 beslutade FIFA om nya tvingande regler för fotbollsagenter och förmedlare (FIFA Football Agent Regulations, "FFAR"). De nya reglerna innebär bland annat att det från och med den 1 oktober 2023 blir obligatoriskt att ha en FIFA-licens för att få arbeta som agent. Föreningar, spelare och tränare får då endast anlita agenter med licens. Denna nya reglering kommer sannolikt inte påverka de oseriösa förmedlarna märkvärt eftersom de har både kontakter och resurser att fortsatt använda licenserade agenter som målvakter i förmedlingsprocessen.

I december 2022 överlämnade Regeringen en proposition¹¹ varav följande förändringar i Spellagen¹² trädde ikraft den 1 juli 2023:

- Utestängande av olicensierat spel från den svenska spelmarknaden
- Införande av möjlighet för regeringen att meddela föreskrifter om skyldighet för betaltjänstleverantörer att lämna sådana uppgifter som används vid betalningsförmedling till olicensierat spel
- Upphävande av de nuvarande bestämmelserna om betalningsblockering
- Möjlighet för Spelinspektionen att vid tillsynen över att licenskravet och främjandeförbudet följs köpa speltjänster online under dold identitet, s.k. testköp
- Motverkande av matchfixning genom utökade möjligheter för licenshavare och idrottsförbund att behandla personuppgifter inom ramen för arbetet mot matchfixning
- Möjlighet att meddela föreskrifter om kontrollrutiner för att upptäcka och motverka matchfixning

¹¹ 2023-07-20 https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/proposition/atgarder-for-att-sakerstalla-en-sund-och-saker_ha0333/

¹² Spellag (2018:1138)

- Införande av en skyldighet för licenshavare att på begäran av Polismyndigheten lämna alla uppgifter som behövs för en utredning om brott i samband med spel

Dessa förändringar bedöms komma att leda till ökade möjligheter att bekämpa idrottskorruption.

5.2 Bedömning matchfixning

Utifrån medellång sikt (3–12 månader) eller lång sikt (1–5 år) kommer lägesbilden avseende matchfixning sannolikt vara oförändrad. Eventuellt kommer trenden att öka då fler fall kommer att anmälas eller identifieras. Det beror på att kunskapen om fenomenet ökar vilket leder till att mörkertalet minskar. SvFFs¹³ statistik avseende matchfixning påvisar en nedåtgående trend men mot bakgrund av den studie som gjorts inom ramen för denna rapport är bedömningen att den organiserade brottsligheten delvis har hittat nya metoder för att undvika upptäckt.

5.3 Bedömning oseriös förmedlarverksamhet

Utifrån medellång sikt (3–12 månader) kommer lägesbilden sannolikt vara oförändrad. På lång sikt (1–5 år) är det troligt att oseriösa förmedlare kommer utöka sin marknad genom att söka sig längre ner i divisionerna, till klubbar utanför storstadsregionerna och till damfotboll. Det ökande intresset för, samt den ekonomiska tillväxten kring, damfotboll med bättre mediabevakning samt ökande andel spelmöjligheter förväntas bidra till ett ökat intresse även hos de oseriösa förmedlarna.

Oseriösa förmedlare kommer fortsatt att rikta intresset mot ungdomsakademier i syfte att påverka allt från tränarbeslut till styrelsebeslut. Påverkan kommer fortsatt att riktas mot nyckelfunktioner inom klubbar och föreningar i syfte att påverka ageranden och beslut genom förtäckta hot och rena påtryckningskampanjer.

6 Rekommendationer

Matchfixning i Sverige har kunnat pågå relativt ostört. Brottet är svårt att bevisa och uppläggen är organiserade. Aktörerna bakom matchfixning opererar på en internationell arena och är inte bundna av landsgränser. De framgångar

---

¹³ Svenska Fotbollförbundet

som vunnits i arbetet mot matchfixning har legat i att bekämpa problemet genom bilaterala samarbeten samt via internationella rättsvårdande organisationer som Europol och Interpol. Arbetet med att kartlägga och identifiera nya aktörer med koppling till organiserad brottslighet inom fotbollen behöver fortgå i samverkan med relevanta aktörer, främst genom internationella samarbeten. Det är av central vikt att fortsätta det brottsförebyggande arbetet på den internationella spelmarknaden då den har mycket stor påverkan på utvecklingen i Sverige. För polisen har samverkan varit nyckeln till kunskap om spelmarknaden både nationellt och internationellt.

Fördjupad samverkan mellan Polisens lokalpolisområden och Noas verksamheter som hanterar finansiell och internationell brottslighet, samt externa myndigheter som EBM¹⁴ och Skatteverket i syfte att bygga en bättre gemensam lägesbild samt för att vara framåtblickande i det brottsförebyggande arbetet.

Samverkan med externa partners som spelbolag, ULIS¹⁵, förbund och privata bolag inom idrotten som exempelvis Sportradar¹⁶ som arbetar med monitorering av spelmarknaden är av stor vikt. Dessa aktörer är experter på sina respektive områden och besitter både kunskap och analysförmåga. Detta gör att de ofta kan se att spelmarknaden är påverkad redan innan matchfixning sker vilket ger polisen och förbunden möjlighet att agera snabbare.

Gemensamma regelverk kring öppenhet och föreningsdemokrati är viktiga delar i det brottsförebyggande arbetet. När det finns tecken på kriminalitet och andra oegentligheter bör idrottsrörelsen ha möjlighet att arbeta med sanktioner och kanske till och med uteslutning av ledare, medlemmar och föreningar.

Olika plattformar på den digitala arenan underlättar dolda transaktioner och krypterad information vilket gör att fall av idrottskorruption är svåra att upptäcka och spåra. Alla aktiviteter som leder till ökad kontroll och insyn i digitala plattformar kommer därför att leda till att de ekonomiska flödena och kommunikationen försvåras för inblandade kriminella aktörer.

De största problemen med idrottskorruption förekommer idag i storstadsregionerna Stockholm, Göteborg och Malmö. Utvecklingen tyder dock på en ökad spridning över landet. Många mindre klubbar uttrycker oro eftersom de

---

¹⁴ Ekobrottsmyndigheten

¹⁵ United Lotteries for Integrity in Sports

¹⁶ <https://sportradar.com/>

ofta saknar de ekonomiska resurser och erfarenhet samt resurser i form av exempelvis särskilt anställda sportchefer. Ökade möjligheter och forum för samverkan och erfarenhetsutbyte mellan storstäder och mindre städer skulle innebära att mindre klubbar skulle kunna vara bättre förberedda och snabbare kunna identifiera otillåten påverkan eller korruption i klubben.